

"Mün'im-i Hakikînin renk renk nimetlerini insanlara takdim etmek için iki musahhar hizmetkâr ve o büyük dolabı çevirmek için iki dümenci hükmünde halk etmiş. Hem gece ve gündüzü insana musahhar, yani hâb-ı rahatına geceyi örtü, gündüzü maişetlerine ticaretgâh hükmünde teshir etmiştir." İzah eder misiniz?

"İşte şu âyetler, evvelâ Cenâb-ı Hakk'ın insana karşı şu koca kâinatı nasıl bir saray hükmünde halk edip, semâdan zemine âb-ı hayatı gönderip, insanlara rızkı yetiştirmek için zemini ve semâyı iki hizmetkâr ettiği gibi, zeminin sair aktârında bulunan herbir nevi meyvelerinden herbir adama istifade imkânı vermek, hem insanlara semere-i sa'ylerini mübadele edip her nevi medar-ı maişetini temin etmek için gemiyi insana musahhar etmiştir. Yani, denize, rüzgâra, ağaca öyle bir vaziyet vermiş ki, rüzgâr bir kamçı, gemi bir at, deniz onun ayağı altında bir çöl gibi durur. İnsanları gemi vasıtasıyla bütün zemine münasebettar etmekle beraber, ırmakları, büyük nehirleri insanın fitrî birer vesait-i nakliyesi hükmünde teshir, hem güneşle ayı seyrettirip mevsimleri ve mevsimlerde değişen Mün'im-i Hakikînin renk renk nimetlerini insanlara takdim etmek için iki musahhar hizmetkâr ve o büyük dolabı çevirmek için iki dümenci hükmünde halk etmiş. Hem gece ve gündüzü insana musahhar, yani hâb-ı rahatına geceyi örtü, gündüzü maişetlerine ticaretgâh hükmünde teshir etmiştir."⁽¹⁾

Burada **dolap**tan maksat, kainat ve kainatın bir fabrika gibi işlettirilmesidir. Kainat burada insana hizmet eden bir gemiye benzetildiği için, insana en yakın ve en önemli iki hizmetkar olan güneş ve ay da bu kainat gemisinin dümencisi olarak tasvir ediliyor.

Evet **güneş** insana hem lamba hem soba, **ay** ise takvim olarak yaratılmıştır. Her ikisi de insan hayatı ve insana verilen sayısız nimetler için büyük önem arz ediyor. Güneş ve ay olmasa yer yüzünde hayat olmazdı; bütün nimetler ise hayat üzerine bina edilmiş. Demek güneş ve ay dolaylı olarak insana verilen bütün nimetlere bir vesile oluyor. Bu önemlerinden dolayı da kainat gemisine dümenci olmayı hak ediyorlar.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Beşinci Söz](#).